

Suomen Lääkäriliiton ohje jäsenilleen

LÄÄKÄRIT JA KAUPALLISET YRITYKSET - OHJE

Hyväksytty Lääkäriliiton hallituksessa 12.6.2006. Korvaa aiemman Lääkärit ja lääketieteellisyys - ohjeen.

Johdanto

Potilaita hoitaessaan lääkärit käyttävät kaupallisten yritysten kehittämiä ja valmistamia lääkkeitä, välineitä, diagnostisia apuvälineitä, laitteita ja materiaaleja. Teollisuuden voimavaroilla ja lääkäreiden osallistumisella voidaan kehittää uusia diagnostisia menetelmiä, lääkkeitä ja hoitoja, jotka luovat edellytyksiä lääketieteen kehittymiselle.

Kaupallisten yritysten ja lääkäreiden välillä saattaa syntyä eturistiriitoja, jotka voivat vaikuttaa potilaiden hoitoon, lääkärin riippumattomuuteen ja sen vaarantumiseen hoitopäätöksiä tehtäessä. Lääkärin velvollisuus on arvioida objektiivisesti, mikä on potilaan edun mukaista, kun taas kaupallisten yritysten oletetaan tuovan hyötyä omistajilleen. Kaupalliset näkökohdat saattavat vaikuttaa lääkärin harkintaan, varsinkin jos lääkäri on jollain tavalla suhteessa yritykseen. Siksi on syytä laatia ohjeet lääkäreiden ja kaupallisten yritysten välisistä suhteista.

Osallistuminen kaupallisten yritysten järjestämiin tilaisuuksiin

Lääkärit voivat osallistua kaupallisten yritysten osittain tai kokonaan kustantamiin lääketieteellisiin tilaisuuksiin seuraavin ehdoin:

- Tilaisuuden päätarkoitus on ammatillisen tai tieteellisen informaation vaihto.
- Tilaisuuksissa tarjottava vieraanvaraisuus on toissijaista ammatillisen informaation vaihtoon nähden, ja se vastaa tasoltaan tavanomaista ja yleisesti hyväksyttyä vieraanvaraisuutta.
- Kaupallinen yritys saa kustantaa osittain tai kokonaan tilaisuuden luentopalkkiot, kokousaineiston ja tilojen käytön. Yritys voi myös maksaa osallistujien matka- ja majoituskulut. Osallistumiseen ei saa liittyä tarpeetonta matkustelua ja kokouspaikan tulee olla tarkoituksenmukainen.
- Rahoittavan yrityksen nimi julkistetaan, jotta lääkärit ja yleisö voisivat arvioida esitettyä tietoa rahoituslähteen valossa. Tämän lisäksi tilaisuuden järjestäjät ja luennoitsijat ilmoittavat osanottajille taloudelliset sidonnaisuutensa, jos heillä on sidonnaisuuksia tapahtumassa mainittujen tuotteiden tai kilpailevien tuotteiden valmistajien kanssa.

Mikäli tilaisuus on osa lääkäreiden järjestelmällistä jatko- ja täydennyskoulutusta, sen tulee noudattaa lisäksi seuraavia periaatteita:

- Koulutuksen järjestäjänä tulee olla lääkärijärjestö, yliopisto tai terveydenhuollon toimintayksikkö, ja koulutuksen sisällön kontrolli on lääkäriyhteisöllä.
- Yrityksen rahoituksen tulee ensi sijassa kohdistua koulutustilaisuuden yleisiin kustannuksiin koulutusta järjestävän organisaation kautta.

Tutkimus

Lääkäri voi tehdä kaupallisen yrityksen rahoittamaa tutkimusta joko henkilökohtaisesti tai tutkimuslaitoksessa, mikäli tutkimustyö täyttää seuraavat ehdot:

- Lääkäri noudattaa tutkimusta suorittaessaan lakia, Helsingin julistuksen eettisiä periaatteita ja ohjeita sekä kliinistä harkintaansa, eikä anna ulkopuolisten tahojen vaikuttaa tutkimustuloksiin saati niiden julkaisemiseen.
- Jokaisella tutkimuksella on oltava tavoite, jolla on tieteellistä ja hoidollista merkitystä. Tutkimuksen tavoitteena on oltava hoitojen parantaminen, diagnostisten menetelmien parantaminen ja/tai lääketieteellisen tiedon kasvattaminen potilaiden hyväksi.
- Tutkimuspotilaiden on saatava tietää tutkimuksen toimeksiantaja.
- Lääkärille ei saa maksaa eikä antaa muita etuja vain potilaiden ohjaamisesta kliiniseen tutkimukseen.
- Lääkäriin tutkimuksesta tai tutkimustulosten esittämisestä saama korvaus perustuu työaikaan ja -panokseen eikä korvaus liity millään tavoin tutkimustuloksiin.
- Kun tutkimustulokset julkistetaan, ilmoitetaan samalla tutkimusta rahoittaneen yrityksen nimi ja tutkimuksen tilaaja. Ilmoitus tehdään riippumatta siitä, onko rahoitus ollut suoraa tai välillistä ja onko se kattanut tutkimuskulut kokonaan tai osittain.

Yhteydet yrityksiin

Lääkäri voi toimia kaupallisen yrityksen konsulttina, kouluttajana tai neuvottelukunnan jäsenenä, mikäli seuraavia periaatteita noudatetaan:

- Toiminta ei vaaranna lääkärin objektiivisuutta.
- Toiminta ei ole ristiriidassa niiden velvollisuuksien kanssa, jotka lääkärillä on potilasta kohtaan.
- Toiminta ja muut suhteet kaupalliseen yritykseen julkistetaan täydellisesti aina kun tämä on tarpeellista, mm. luentojen, artikkeleiden ja raporttien yhteydessä.

Liikelahjat

Lääkärit saavat ottaa vastaan liikelahjan yritykseltä, mikäli se täyttää seuraavat ehdot:

- Lahjan arvo on nimellinen.
- Lahjan tulee liittyä ensisijaisesti lääkärin ammatinharjoittamiseen.
- Lääkäriin ei odoteta määräävän tiettyä lääkettä, käyttävän tiettyjä välineitä tai materiaaleja eikä ohjaavan potilaita määrättyyn hoitopaikkaan vastineeksi lahjasta.